

економічні стимули до праці. Оцінка оптимального співвідношення залежить від діючої суспільно-економічної моделі.

Проблема пошуку джерела коштів залишається актуальною і вирішується по-різному. Зокрема, одні спираються на приватну ініціативу, залучаючи до соціального страхування і фінансування соціальних програм кошти самих страхованих. Інші, навпаки, широко залучають кошти підприємців і застосовують бюджетний перерозподіл. Спільним в цих системах є наявність цілісної системи законів і засобів державного регулювання, які забезпечують населенню необхідний ступень соціальної захищеності. Участь підприємців у фінансуванні соціальних виплат забезпечується розгалуженою законодавчою системою, яка, окрім прямих вимог до виплати, передбачає пільги в оподаткуванні, амортизації, першочергову видачу держзамовлень тощо.

Соціальна політика реалізується через систему допомог тим категоріям громадян, які цього потребують, зокрема виплата допомог по вагітності та пологах, при народженні дитини, по догляду за дитиною до 3 років, малозабезпеченим сім'ям з дітьми, надання пільг ветеранам війни, військової та пожежної охорони, громадянам, що постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС, фінансування установ соціальної інфраструктури необхідних для забезпечення належного рівня освіти та охорони здоров'я, духовного та фізичного розвитку людини та громадянина, відпочинку, захист непрацевдатних

людей, соціальний захист інвалідів.

Отже, загалом стан справ в соціальній сфері не є критичним, однак обсяги фінансування не відповідають сучасній економічній обстановці, потребам населення, але цьому є достатньо об'єктивні причини, усунення яких потребує значних обсягів ресурсів та часу. Так на даний момент держава просто об'єктивно не може в повній мірі забезпечити потребу в фінансових ресурсах програм соціального захисту населення та потреби установ соціальної інфраструктури для їх постійного розвитку та вдосконалення в зв'язку з недостатніми обсягами коштів, що перерозподіляються через бюджетну систему. Особливо це стосується місцевих бюджетів, які не мають достатніх фінансових можливостей для повного задоволення потреб соціальної сфери, в той час як на них покладено найбільшу частку витрат на утримання соціальної сфери.

За рахунок поступового впровадження системи заходів, реформування системи соціального захисту, зміни принципів організації соціальної інфраструктури можна досягти значних результатів в плані економічного зростання і відповідного вирішення великої кількості соціальних проблем. Економічне зростання зменшить кількість безробітних, малозабезпечених, збільшення надходжень до бюджету призведе до підвищення фінансової забезпеченості бюджетів і відповідно можливості збільшення фінансування програм соціального захисту населення і соціальної сфери.

Список використаних джерел:

1. Ганко А. А. Фінансовий механізм реалізації державної програми соціального захисту / А. А. Ганко // Соціальний захист. – 2014. – № 5. – С. 45–47.
2. Іванкевич В. М. Система соціального захисту, що діє в Україні / В. М. Іванкевич // Україна: аспекти праці. – 2014. – № 1-2. – С. 22–28.

УДК 336.143

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ ТА НЕОБХІДНІСТЬ БЮДЖЕТНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ В УКРАЇНІ

Левченко І. А. – викладач

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Бюджет є складовою системи фінансового регулювання економіки, його збалансованість, оптимальність є однією з основних умов економічного зростання. На сучасному етапі економічних перетворень необхідно підвищувати рівень обґрунтованості бюджетного планування з урахуванням особливості фінансово-бюджетних відносин у державі, посилювати вплив бюджетного регулювання на соціально-економічний розвиток країни. Модернізація бюджетного планування

дозволить посилити важелі бюджетної політики як інструмента підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Серед сучасних українських вчених вагомий внесок у дослідження питань становлення та розвитку бюджетного менеджменту, зокрема бюджетного планування, та визначення напрямів удосконалення організації бюджетного процесу в Україні зробили С. А. Буковинський, О. Д. Василик, В. Г. Дем'янишин, В. М. Геєць,

Т. І. Єфименко, В. П. Кудряшов, Л. В. Лисяк, І. О. Луніна, І. О. Лютий, П. В. Мельник, Ц. Г. Огонь, В. М. Опарін, К. В. Павлюк, Л. Л. Тарангул, В. М. Федосов, І. Я. Чугунов, С. І. Юрій та інші.

Бюджетне планування є складовою загальнодержавного економічного планування. Рівень його організації, наукова обґрунтованість планових показників бюджету, їх збалансованість значною мірою визначають економічний і соціальний розвиток як окремих регіонів, так і держави загалом [1].

Бюджетне планування – це науково обґрунтований процес визначення джерел створення та напрямів використання бюджетних ресурсів в економіці держави з метою забезпечення стабільного економічного й соціального розвитку [2]. Це своєрідний інструмент системи фінансового управління, спрямованого на підвищення ефективності, дієвості та прозорості державного сектору, що здійснюється шляхом встановлення бюджетних цілей не тільки на наступний (плановий) рік, а й на перспективу.

На дієвість бюджетного регулювання суттєво впливає функціональна структура видатків бюджету, яка відіграє вагомий роль у розподілі ресурсів між різними секторами економіки, формуванні сукупного попиту та досягненні суспільного розвитку. Сьогодні в Україні бюджетне планування реально здійснюється на один бюджетний рік за допомогою таких методів: коефіцієнтів, або екстраполяції, нормативного, балансового програмування або математичного моделювання [16].

Формування видатків бюджету повинно здійснюватися із врахуванням циклічності економічного розвитку, необхідності забезпечення достатнього рівня інституційних перетворень економічного середовища, використання дієвих бюджетних механізмів, інтеграції у бюджетний процес середньострокового бюджетного планування на рівні головних розпорядників бюджетних коштів, удосконалення системи моніторингу ефективності бюджетних програм.

Середньострокове бюджетне планування в більшості праць визначається як набір інституційних механізмів, що використовуються

для формування, представлення та коригування цільових або граничних рівнів доходів і витрат держави в середньостроковому періоді. Ключовим аргументом на користь розширення традиційного однорічного планування бюджету є те, що проведення ефективної й відповідальної політики потребує наявності для її суб'єктів певного обсягу ресурсів упродовж тривалого часового періоду; лише за таких умов з'являється можливість зосередитися на досягненні бажаних результатів, оскільки саме на середньостроковому часовому проміжку простежується очевидний зв'язок між вкладеними ресурсами та отриманими результатами.

Основними функціями системи середньострокового бюджетного планування в міжнародній практиці вважаються:

- 1) підвищення стійкості державних фінансів та посилення фіскальної дисципліни;
- 2) формування дієвої системи міжчасового бюджетного планування, котра створює умови для ефективнішого використання бюджетних коштів, оскільки підвищує прозорість фінансових потоків та надає розпорядникам бюджетних коштів більшої впевненості щодо наявності ресурсів у майбутньому [3].

На сьогодні середньострокове бюджетне планування в Україні не має відповідного статусу, який воно має в інших країнах, коли бюджет на наступний рік розробляється на основі спланованих на наступний рік показників.

Бюджетне планування, є однією із найсучасніших складових бюджетного менеджменту, спрямована на підвищення результативності процесу формування та витрачання бюджетних коштів. Воно пов'язане з розробкою та аналізом бюджетів, окремих кошторисів і державних програм на основі альтернативних варіантів. Подальші наукові розробки у цій сфері полягатимуть в обґрунтуванні необхідності запровадження довгострокового бюджетного планування у бюджетному процесі України з метою пошуку можливостей забезпечення підтримки макроекономічної стабільності, збалансованості та стійкості бюджетної системи, утримання бюджетного дефіциту та державного боргу в економічно безпечних межах.

Список використаних джерел:

1. Василик О. Д. Державні фінанси України: Підручник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
2. Шаповал С. Л. Напрямок розвитку системи бюджетного планування / С. Л. Шаповал // Фінанси, грошовий обіг, кредит. - Випуск № 32/1. – 2017. С. 204-210.
3. Seiwald J. Medium Term Budget Framework: Lecture in Joint Vienna Institute / IMF. Febr. 9, 2016.